

F. Šebjanič ni zanemarjal tudi raziskav novejšje zgodovine panonskih Slovencev. O prekmurskih in porabskih Slovencih v šestdesetih in sedemdesetih letih XIX. stoletja je pisal v Zgodovinskem časopisu (1969 — to je njegov prvi objavljeni prispevek v osrednjem glasilu slovenskih zgodovinarjev). Pisal je še o političnih in vojaških dogajanjih v Prekmurju po zlomu Avstro-Ogrske in o delovanju KPJ v radgonskem kotu in slovenskem Porabju (kronološki pregled dogodkov). Nekatere teme iz revizije slovenske politične zgodovine, ki se na preteklih zborovanjih niso uvrstile, so bile v programu XXI. zborovanja slovenskih zgodovinarjev v Celju (od 29. IX. do 2. X. 1982). F. Šebjanič je referiral o madžarski raznarodovalni politiki v Prekmurju in poslanstvu Bele Obala.

Po upokojitvi, predvsem pa potem, ko se je kot sodelavec vključil v raziskovalno delo v okviru Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete, se je lotil nove znanstvene teme. V budimpeštanskih in drugih madžarskih arhivih (predvsem so ga zanimali družinski arhivi fevdalnih rodbin Batthyanyjev in Szaparyjev) je odkril obilico neznanega gradiva o turških vpadih in njihovih posledicah v severovzhodni Sloveniji. Prav omenjeno gradivo naj bi potrdilo tezo o dvojni oblasti v delu Prekmurja, turški in fevdalnih veleposestnikov. Poročila in zapisi o turških vpadih govorijo o povzročeni škodi in vzpostavitvi turške nadoblasti na območju med Muro in Rabo. Del pregledanega gradiva je F. Šebjanič prikazal v razpravi Korespondenčni viri za proučevanje gospodarskih in socialnih razmer Prekmurja v 17. stoletju (objavljeno v ZC 1983). Predvsem gre za gradivo s podatki o dogajanjih in prilikah na Batthyanyjevem prekmurskem gospostvu v prvi polovici 17. stoletja. Iz tega gradiva so najzanimivejša pisemska poročila (okrog 100) posestnega upravitelja Blaža Temlina, ki jih je pošiljal svojim gospodarjem Batthyanyjem. Njegovo celotno korespondenco je pripravljaj za objavo. Podobno gradivo je našel v družinskem arhivu fevdalne rodbine Szaparyjev, ki so bili zemljiški gospodje Sobote od druge polovice 17. stoletja.

F. Šebjanič je v zadnjih letih sodeloval aktivno z referati na simpozijih (Modinci, Eisenstadt) in kongresih ter zborovanjih zgodovinarjev (VIII. kongres jugoslovanskih zgodovinarjev v Arandelovcu, zborovanji slovenskih zgodovinarjev v Celju in Brežicah). Prizadeval si je, da bi poživil delo jugoslovansko-madžarske zgodovinske komisije, ali da bi se vsaj poglobili stiki med slovenskimi in madžarskimi zgodovinarji. Svoje prispevke je objavljaj v Zgodovinskem časopisu, Časopisu za zgodovino in narodopisje, Kroniki, reviji Jezik in Slovtvo idr. Sodeloval je v uredniških odborih raznih revij (Svet ob Muri, Dialogi itd.). Zadal si je tudi nalogo, da bi prekmurske zgodovinarje povezal v pokrajinsko zgodovinsko društvo. To nalogo so prekmurski zgodovinarji realizirali po njegovi smrti spomladi 1985.

Franc Šebjanič svojih znanstvenih in strokovnih načrtov ni uspel dokončati. Slovenski zgodovinarji mu moramo biti hvaležni za vsa njegova prizadevanja, ki jih je posvetil posebnim zgodovinskim vprašanjem Prekmurja, s čimer naj bi bil postopoma odstranjen zapostavljen periferni položaj Pomurja v slovenskem zgodovinopisju.

Ignacij Voje

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE FRANCA ŠEBJANIČA

Izbor upošteva predvsem objave z zgodovinsko in narodnostno (manjšinsko) tematiko. V bibliografiji je izpuščenih okoli 40 evidentiranih člankov, ki obravnavajo sodobno kulturno življenje v Pomurju in na Madžarskem, sodobne slovensko-madžarske kulturne stike ter zdonsko in izseljeniško problematiko.

Bibliografija je urejena kronološko po posameznih letih, s tem da po abecedi urejenim knjigam, razpravam in člankom sledijo knjižne ocene.

Nova najdišča staroslovanskih grobov v Ptujju. — Slovenski poročevalec 4. 9. 1946.

Ocena: Madžarska knjiga o Trstu. — Mariborski vestnik 10. 5. 1946. (Poročilo o knjigi Szánto Gyery, Tržaško vprašanje)

Južnoslovanske šole na Madžarskem. — Popotnik 1948, št. 5—6, str. 187—189.

Med gradiščanskimi Hrvati na Madžarskem. — Slovenski poročevalec 13. 1. 1948.

Južni Slovani na Madžarskem. — Obzornik 1949, št. 4—5, str. 174—177.

O vlogi in pomenu »Mladega Prekmurca« (zapiski ob desetletnici). — Nova obzorja 1950, št. 9—10, str. 534—535. (Objavil tudi v Obmurski tednik 22. 8. 1952)

Štirje zvesti sinovi Prekmurja. — Vestnik, Glasilo OF za mariborsko okrožje 26. 8. 1952.

- Iz nenapisane kronike Kluba prekmurskih akademikov za april in maj 1941. leta.** — Obmurski tednik 1. 10. 1954.
- Besede spomina** (ob desetletnici smrti dr. Avgusta Pavla). — Pomurski vestnik 12. 1. 1956.
- Dr. Avgust Pavel — posredovalec in prevajalec slovenskih književnih del v madžarščino.** — Večer 8. 9. 1956.
- Dr. Avgust Pavel in njegovo delo.** — Svet ob Muri 1956, št. 3; str. 98—108.
- Asbóth in slovenski jezik** (nekaj značilnosti iz ohranjene korespondence s Pavlom). — Svet ob Muri 1957, št. 5—6, str. 329—338.
- Gmotni temelji prvih prekmurskih protestantskih župnij v XVIII. stoletju.** — Svet ob Muri 1957, št. 3; str. 155—158.
- Zanimiv budimpeštanski muzej — šestdesetletnik.** — Pomurski vestnik 18. 4. 1957.
- Prekmuriana v Bratislavi.** — Svet ob Muri 1958, št. 1—2, str. 134—135.
- Večer slovenske besede — ena poslednjih kulturnih prireditev predvojnega Kluba prekmurskih akademikov.** — Srečanje 1958, str. 12.
- Ocena: Bela Kun** in madžarska sovjetska republika (zapisek ob prvi izdaji Kunovih govorov in spisov). — Naši razgledi 11. 4. 1959.
- Madžarsko-slovenski slovar.** — Ljubljana 1961. 179 str.
- Dvojezičnost v Pomurju.** — Pomurski kmečki koledar 1963, str. 41—42.
- In memoriam B. Szabo György.** — Delo 21. 6. 1963.
- Dvojezične šole v Prekmurju.** — Mari-bor 1964. 34 str.
- Slovenska pisma madžarskega slavista Oskarja Asbótha.** — Murska Sobota 1964. 24 str.
- Na starodavni Kocljevini** (zapisek s panonske poti). — Delo 14. 7. 1965.
- Sočasna podoba Porabja.** — Naši razgledi 5. 6. 1965.
- Dokument o morebitni Pavlovi namestitvi na ljubljanski univerzi.** — Jezik in slovstvo 1966, št. 8, str. 268—270.
- Novejši književno-zgodovinski in kulturno-politični razvoj v Prekmurju.** — Panonski zbornik 1966, str. 139—145.
- Zgledno sožitje dveh narodnosti na slovensko-madžarski meji.** — Jadranski koledar 1966, str. 101—106.
- Razvoj slovensko-madžarskih kulturnih stikov v luči znanstvenega sodelovanja Asbótha in Avgusta Pavla.** — Zbornik Pavel dr. Ágoston. Murska Sobota 1967, str. 14—18, 30—35. (Prevod v madžarščino)
- Slovenske knjige v Porabju na Madžarskem.** — Jadranski koledar 1967, str. 92—93.
- Pokrajinski muzej Murska Sobota.** Vodnik po Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti. — Murska Sobota 1968, 44 str. (Soavtor)
- Agenda Vandalica — prekmurski tisk iz 16. stoletja.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1969, str. 242—245.
- Izlet v Blatograd.** — Slovenski izseljenški koledar 1969, str. 86—88.
- Naši književni spomeniki v starodavnem ogrskem Šopronu.** — Delo 8. 3. 1969.
- Pisma Mihaela Bakoša Mihaelu Institutorisu-Moškovskemu.** — Jezik in slovstvo 1969—70, str. 24—27, 54—58, 85—89.
- Prekmurski in porabski Slovenci v šestdesetih in sedemdesetih letih XIX. stoletja.** — Zgodovinski časopis 1969, str. 53—63.
- Prekmursko narečno besedje v rokopisu 1862.** — Jezik in slovstvo 1969, št. 4, str. 126—127.
- Slovensko-madžarski slovar.** — Ljubljana 1969. 185 str.
- Taranjski Slovenci danes in nikdar več.** Zapis o poslednjem slovenskem izolatu v Samodijjski županiji na Madžarskem. — Delo 12. 12. 1969.
- Razstava slovenskih protestantik.** — Naši razgledi 20. 3. 1970.
- Slovenska beseda iz Bratislave.** Ob obisku knjižnice in pregledu rokopisne zapuščine M. J. Mašovskega. — Delo 11. 4. 1970.
- Srečanje na Osredku** (Zapis v kroniko soboške gimnazije.) — Petdeset let gimnazije v Murski Soboti 1970, str. 135—136.
- V slovaškem Martinu.** Slovenske kulturne zanimivosti v Matici slovaški. — Delo 13. 6. 1970.
- V Šurdu.** Nekdanje središče slovenskih protestantov. — Delo 28. 2. 1970.
- Ocena: Madžarska publikacija o porabskih Slovencih.** — Delo 13. 5. 1970. (O knjigi Danila Urosevicša)
- Po stopinjah Mandelca.** Na eni izmed življenjskih postaj kranjskega tiskarja. — Delo 9. 10. 1971.
- Protestantsko gibanje panonskih Slovencev od 16. do konca 18. stoletja.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1971, str. 159—165. (Nemški prevod: Der Protestantismus bei den panonischen Slowenen im Zeitraum vom 16. bis zum Ende des 18. Jahrhunderts. — Internationales kulturhistorisches Symposium Mogersdorf. Eisenstadt 1973, str. 55—65)

- Slovenski protestantski šolniki in šolarji sredi 18. stoletja v Nemes-Csóu na Ogrskem.** Prispevek k zgodovini šolstva med panonskimi Slovenci. — Zbornik za historiju školstva i prosvjete 1971, str. 41—48.
- Boljša se položaj porabskih Slovencev.** Nekaj ugotovitev in podatkov o slovenski manjšini na Madžarskem. — Primorski dnevnik 30. 4. 1972.
- Szlovén nyelvkönyv az általános iskolák 3.—4. osztáya számára.** = Slovenska jezikovna vadnica za 3.—4. razred občin sol. — Budapest 1972. (Sovtor)
- Zapisek o simpoziju v Mogersdorfu.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1972, str. 312—313.
- Življenjska podoba Slovencev ob Rabi.** — Jadranski koledar 1972, str. 78—81.
- Opombe k protestantskemu vizitacijskemu zapisniku iz leta 1627.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1974, str. 127.
- Zgodovinski pomen dejavnosti Štefana Küzmiča pri utrjevanju protestantizma in nacionalnem osveščanju Slovencev na Ogrskem.** — Zbornik Štefana Küzmiča 1974, str. 36—53.
- Novi razsegi Mandelčeve dejavnosti.** — Naši razgledi 20. 6. 1975.
- Trubariana v Bratislavi.** — Jezik in slovstvo 1975—76, str. 86—87.
- Prevod: Vágvölgyi Tibor, Madžarski Jakobinci. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1975. 166 str.
- Dvoje najdb.** Mandelčev tisk iz 16. stoletja in doslej najstarejše prekmurško pismo. — Delo 1. 6. 1976.
- Štefan Küzmič in njegovo delo** (dopolnjena razprava iz »Zbornika Štefana Küzmiča«). — Murska Sobota, Pomurska založba 1976. 21 str.
- Ocena: Etnografija Južnih Slavena u Madžarskoj. Budimpešta, Madžarsko etnografsko društvo; Demokratski savez Južnih Slavena u Mađarskoj, 1975. — Primorski dnevnik 8. 8. 1976.
- »Agenda Vandalica« in Bakošev rokopisni obrednik.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1977, str. 157—248.
- Nova važna odkritja iz slovensko-hrvaškega reformacijskega obdobja.** Pisma Mandelca in Konzula. — Primorski dnevnik 5. 6. 1977.
- Pisma reformacijskih osebnosti 16. stoletja.** — Večer 1. 6. 1977.
- Protestantsko gibanje panonskih Slovencev** (od začetkov reformacije do obdobja dualistične ureditve Avstro-Ogrske). — Murska Sobota 1977. 116 str.
- Ocena: Slovenci in sočasno madžarsko zgodovinoisje. Na rob dvema zgodovinskima publikacijama. — Naši razgledi 28. 1. 1977.
- Evidentiranje virov za zgodovino Prekmurja.** — Arhivi 1978, str. 27—28.
- Iz rojstnega lista »Mladega Prekmurca«.** — Vestnik 16. 9. 1978. (Priloga)
- Protireformacijska vojaška intervencija v Prekmurju leta 1732.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1978, str. 75—81.
- Tristoletni florisi protiturških utrd b na Slovenskem.** — Večer 25. 2. 1978.
- Nov vir za proučevanje zgodovinskega razvoja Prekmurja.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1979, str. 278—294.
- Slovenski obrednik Mihaela Bakoša.** — Murska Sobota 1979. 71 str.
- Politična in vojaška dogajanja v Prekmurju po zlomu Avstro-Ogrske v luči madžarskega tiska.** — Revolucionarno vrenje v Pomurju v letih 1918—1920, 1981, str. 318—323.
- Šolnik in domoljub Adam Farkaš (1730—1786).** — Zgodovinski časopis 1981, str. 121—141. (Tudi kot samostojen separat, 24 str.)
- O Monostru in zgodovinskem razvoju ob vzhodni meji.** — Naši razgledi 5. 11. 1982.
- Batthyánische Herrschaft im Übermurggebiet und Südburgenland im Zeichen der Türkeneinfälle vom Ende des 16. bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts.** — Wissenschaftlichen Arbeiten aus dem Burgenland 1983, št. 68, str. 155—165.
- Ivan Škafar (1912—1983).** — Kronika 1983, str. 74.
- Korespondenčni viri za preučevanje gospodarskih in socialnih razmer Prekmurja v 17. stoletju.** — Zgodovinski časopis 1983, str. 31—36.
- Tri štipendijske ustanove prekmurških luteranov.** — Kronika 1983, str. 22—26.
- Stoletna podoba porabskih krajev.** Popisi in podatki v rokopisni zbirki Frigyesa Pestya iz 19. stoletja. Narodne novine (Budimpešta) 22. 12. 1983.
- Idejna vplivnost nemških univerz na dejavnost prekmurških luteranskih izobražencev v 18. stoletju.** — Časopis za zgodovino in narodopisje 1984, str. 226—232.
- Ocena: Bibliografija o zgodovini Monoštra — Szentgotthárd történetének bibliográfiája, županijska biblioteka »Daniel Berzsenyi«. Szombathely 1983, 139 str. — Kronika 1984, str. 77—78.